

**До 60-річчя
ЮРІЯ ЛЕОНІДОВИЧА ЗАБУЛОНОВА**

Відомий вчений в галузі ядерно-радіаційної фізики, кандидат фізико-математичних наук (1990 р.), доктор технічних наук (2007 р.), член-кореспондент НАН України за спеціальністю “ядерна фізика” (2012 р.).

Ю.Л. Забулонов – лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2012 р.), дійсний член Петровської академії наук і мистецтв Росії (2005 р.), нагороджений Знаком Ордена “Святий Князь Володимир” з присвоєнням титулу “Лицар Ордена Святий

Князь Володимир” та почесними грамотами від Президії Національної Академії наук України, Київської міської державної адміністрації, низки міжнародних виставок, іншими нагородами. За новітні досягнення сучасних технологій одержав Золоту медаль на Міжнародній виставці в Брюсселі в 1993 році.

Юрій Леонідович Забулонов народився 1 листопада 1952 року у м. Києві в родині службовців. З 1980 році навчався в Київському національному університеті імені Т.Г.Шевченка на фізичному факультеті за спеціальністю “ядерна фізика”, який закінчив з відзнакою.

У різні роки Ю.Л. Забулонов обіймав такі керівні наукові та науково-організаційні посади: начальник ЕОМ, начальник сектору на фізичному факультеті Київського національного університету імені Т.Г.Шевченка (1974 – 1985 рр.), науковий співробітник, доцент кафедри теоретичної фізики на фізичному факультеті Київського національного університету імені Т.Г.Шевченка (1985 – 1995 рр.), директор фірми „Інститут екології людини” (1995 – 1999 рр.), заступник директора, директор ЗАО „Інститут екологічних та медичних систем” (1999 – 2003 рр.), завідувач відділу ядерно-фізичних технологій Державної установи “Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України” (від 2003 р.) до теперішнього часу.

У 1990 році захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата фізико-математичних наук на тему: “Створення радіаційних ушкоджень при опроміненні та їх вплив на структуру і властивості твердих тіл”.

Основна наукова діяльність Ю.Л. Забулонова пов’язана з вирішенням проблем ядерно-радіаційної фізики, розробкою технічних засобів фізичного захисту ядерних матеріалів, ядерних відходів для протидії їх несанкціонованого обігу. Він брав безпосередню участь у науково-дослідних та дослідно-конструкторських роботах з підвищення безпеки енергоблоків АЕС.

Найбільш яскраво наукові здібності Ю.Л. Забулонова розкрилися при виконанні науково-дослідних робіт з питань взаємодії високоінтенсивних випромінювань з твердими тілами, що мають велике значення для атомної енергетики, мікроелектроніки та біофізики.

Для робіт Ю.Л. Забулонова є характерним поєднання глибокого розуміння теоретичної фізики з професійними знаннями фізика-експериментатора в галузі прикладної ядерної фізики та ряду суміжних дисциплін, зокрема, з розробки та створення високотехнологічних приладів ядерного контролю та медичного застосування.

Ще у перші роки після Чорнобильської катастрофи Ю.Л. Забулонов виступив з пропозиціями розробки ряду систем, спрямованих на вивчення її наслідків та відвернення негативних проявів дії радіації на людський організм. Серед низки розроблених ним систем, які важко навіть перелічити, виділяються: прилад для оперативного вимірювання вмісту радіонуклідів в організмі людини, що одержав Золоту медаль на Міжнародній виставці новітніх досягнень технологій в Брюсселі в 1993 році; портативний спектрометр ядерних випромінювань з системою глобального позиціонування, що застосовується для побудови детальних карт радіаційного забруднення території; ряд аналітичних лазерних установок та багато іншого.

Ю.Л. Забулонов має досвід викладацької роботи. Протягом багатьох років він читав курси лекцій з ряду спеціальних дисциплін теоретичної фізики та математичних методів фізики, проводив практичні та лабораторні заняття, керував підготовкою курсових і дипломних робіт студентів.

За час роботи в ДУ "ІГНС НАН України" Ю.Л. Забулонов яскраво показав свої організаторські здібності та спроможність виконання складних наукових тем, очолюваний ним відділ ядерно-фізичних технологій успішно виконує складні науково-технічні проекти.

Результати, одержані очолюваним ним колективом, знайшли застосування при розробці та створенні нових методів аналізу наднизьких радіаційних полів, вимірювання тритію та вуглецю в об'єктах навколишнього середовища та стали науковою основою створення спостережно-аналітичної інформаційної системи радіаційного моніторингу для оперативного виявлення та ідентифікації ядерних матеріалів, протидії їх незаконному обігу та розповсюдженню.

Ним вирішена важлива науково-технічна проблема – розроблені теоретико-методологічні основи нової технології просторово-часового аналізу полів радіаційного випромінювання та створені на цих засадах нові адаптивні інтегровані системи радіаційного контролю АІС-РК подвійного призначення для оперативного виявлення та ідентифікації ЯР-матеріалів і джерел іонізуючого випромінювання, які сприяють протидії їх незаконному обігу і розповсюдженню, знижують ризик ЯР-тероризму, що забезпечує підвищення рівня цивільної оборони та національної безпеки держави.

Основні результати було отримано Ю.Л. Забулоновим в процесі виконання державних, національних та галузевих науково-дослідних і дослідно-конструкторських програм в 1984-2012 рр.

Зокрема, з 1988 до 2001 року в рамках виконання Національної програми ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС НДДКР "Прилади радіаційного контролю" під науковим керівництвом автора і за його безпосередньою участю були розроблені методики та побудовані технічні засоби, які знайшли широке практичне застосування: аерогаммаспектрометричний комплекс "АСПЕК-1" - використовувався для радіаційного дистанційного контролю зони відчуження Чорнобильської АЕС; пересувна радіологічна лабораторія з апаратно-програмним комплексом спектрометрії внутрішнього гамма-випромінювання людини типу "Скринер" - застосовується для проведення дозової

паспортизації постраждалих внаслідок аварії на ЧАЕС; ПРС "Вектор» - використовувався при контролі радіаційної безпеки умов розташування та діяльності миротворчого підрозділу України у Косово у складі сил KFOR (2000 – 2003 рр.), при ліквідації наслідків радіаційної надзвичайної ситуації в Артемівську (2000 р.), при радіоекологічній експертизі полігонів Міноборони України (1998 - 2006); у навчаннях за програмою робіт Міжнародної інспекції (Казахстан, Семипалатинськ, 2005 р.).

При виконанні Комплексної програми НАНУ "Проблеми ресурсу і безпеки експлуатації конструкцій, споруд та машин" ("Ресурс") створено типовий пілотний модуль виявлення та ідентифікації, контролю і попередження несанкціонованого розповсюдження ядерно-радіаційних матеріалів – "модуль ТМР", який впроваджено на Південноукраїнській АЕС для вирішення завдань радіаційного моніторингу.

Впровадження результатів роботи засвідчене відповідними актами впровадження, а технічні рішення захищені патентами України і широко застосовуються для вирішення практичних задач у системах цивільного захисту, ядерної та радіаційної безпеки, протидії застосуванню ядерної зброї і нерозповсюдження ЯР-матеріалів та ДІВ на національному та міжнародному рівнях.

Він автор більше 100 наукових публікацій у фахових журналах, в т.ч. 1 монографії, 11 патентів, 9 актів впровадження.

Активну наукову діяльність Юрій Леонідович поєднує з науково-організаційною та громадською діяльністю. Він є Членом Національної комісії з радіаційного захисту населення України при Верховній Раді України, яка відзначила його плідну роботу орденом Верховної Ради "20 років НКРЗУ" з нагоди 20-річниці.

Ю.Л. Забулонов є членом Спеціалізованої Вченої Ради Д 26.192.01 з захисту докторських дисертацій за спеціальністю "екологічна безпека" (технічні науки), входить до складу редакційної колегії збірника наукових праць Державної установи "ІГНС НАН України".

Впевнені, Ваш високий професіоналізм, багатий життєвий досвід, глибокі знання, вагомі наукові здобутки у галузі ядерної фізики і надалі слугуватимуть подальшому розвитку вітчизняної науки.

Бажаємо Вам, шановний Юрій Леонідовичу надалі нових творчих злетів, професійних успіхів, натхнення та міцного здоров'я.

Редколегія